

بررسی رابطه جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم

نصراله قشقایی زاده¹

دکتر سید حمید رضا علوی²

دکتر یدالله جوادی³

چکیده

هدف از پژوهش حاضر بررسی رابطه جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم بود. روش تحقیق از نوع همبستگی و جامعه آماری تحقیق $N=22$ دبیرستان موجود در شهر سمیرم بود که به دلیل محدودیت حجم، نمونه گیری انجام نشد. ابتدا جوّ سازمانی دبیرستانها با استفاده از پرسشنامه محقق ساخته و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان با استفاده از معدل تحصیلی آنان تعیین شد. بدین صورت که دبیران هر دبیرستان به پرسشنامه توصیفی جوّ سازمانی پاسخ دادند و میانگین معدل تحصیلی کلیه دانش آموزان هر دبیرستان نیز جداگانه محاسبه شد. بطوری که 22 نمره جوّ سازمانی و 22 نمره پیشرفت تحصیلی بدست آمد. برای آزمودن فرضیه های تحقیق از آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن استفاده گردید. نتایج بدست آمده نشان داد که بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت معنی داری ($a=0.0001$) وجود دارد. همچنین بین هر کدام از ابعاد جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی نیز رابطه مثبت و معنی داری (0.0001) وجود دارد.

کلیدواژه ها: جوّ سازمانی، پیشرفت تحصیلی، دبیرستان، دانش آموز

¹ عضو هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی واحد بهبهان ghashghaeizadeh@yahoo.com

² استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

³ استادیار دانشگاه شهید باهنر کرمان

مقدمه

ترقی هر جامعه در گرو نوع و چگونگی فعالیتی است که در مدرسه ها انجام می گیرد، عوامل مهم این فعالیت معلمان، دانش آموزان و سایر کارکنان مدرسه می باشند. به طبع روابط بین این عناصر می تواند از عوامل تأثیر گذار بر رسیدن به اهداف باشد که باید از نظر صاحب نظران، محققان و مسئولان مورد توجه و بررسی قرار گیرد.

شناخت و بررسی این نهاد آموزشی از ابعاد رسمی و غیر رسمی حائز اهمیت فراوان است. معلمان، دانش آموزان و مدیران مدارس در محیط کاری خود به طور اجتناب ناپذیری با مشکلات و شرایط مبهمی مواجه هستند که بررسی های سازمانی و شناخت حاصل از آن می تواند به عنوان نظام نامه های راهنمایی راه طولانی شناخت واقعیت ها را کوتاه کرده و مدیران، مربیان و معلمان را از لحاظ درک وظایف و مسئولیتهای محیط کاری خویش یاری دهند (علیمرادی رابری، 1379) و آنها را در پیشبرد اهداف آموزش و پرورش یاری دهند.

راههای گوناگونی برای مطالعه و بررسی سازمانها وجود دارد که استفاده از آنها به ماهیت سازمان مورد بررسی بستگی دارد (هوی و سبو¹، 1998: 5). با توجه به اینکه هدف مدارس پرورش و شکوفاسازی تواناییهای دانش آموزان می باشد، و در این سازمان روابط انسانی از اهمیت بسزایی برخوردار است. بنابراین باید برای مطالعه و بررسی مدارس راهی را برگزید که در جهت تحقق اهداف مدارس و بهبود روابط انسانی موجود در آن باشد. جوّ سازمانی² یکی از عوامل نادر قابل دستکاری در ساز مانها می باشد (خلخالی، 1379) و نسبت به فرهنگ سازمانی تغییر پذیر تر می باشد (جمشیدیان، خوش اخلاق و قیاسیان، 1375) و مسئولان مدرسه با تغییر آن می توانند شرایط مناسب تری را برای فعالیتهای آموزشی مدارس فراهم آورند، بنابراین بررسی آن می تواند حائز اهمیت فراوان باشد.

تعاریف گوناگونی از جوّ سازمانی توسط صاحب نظران عنوان شده است که یکی از کامل ترین آنها توسط هوی و فورسایت³ (1986: 147) بیان شده است «جوّ یا اقلیم مدرسه

¹ . Hoy and Sabo

² . Organizational Climate

³ . Hoy and Forsythe

اصطلاح وسیعی است که به ادراک معلمان از محیط عمومی کار و مدرسه اطلاق می شود و متأثر از سازمان رسمی و غیر رسمی، شخصیت افراد و رهبری سازمانی است و به طور کلی خصوصیات داخلی سازمان که موجب تمایز دو مدرسه مشابه از یکدیگر می شود و در رفتار اعضای آنها تأثیر می گذارد».

همچنین میرکمالی (1379: 39) در مورد جوّ سازمانی چنین می نویسد «جوّ عبارت است از مجموعه ای از حالات، خصوصیات، یا ویژگیهای حاکم بر یک مدرسه یا محیط آموزشی که آن را سرد یا گرم، قابل اعتماد یا غیر قابل اعتماد، ترس آور یا اطمینان بخش، تسهیل کننده یا بازدارنده می سازد و موجب تمایز دو مدرسه مشابه از یکدیگر می شود».

با تأمل بر تعاریف جوّ این نکته حاصل می شود که جوّ سازمانی یک اصطلاح توصیفی است که مبتنی بر ادراک جمعی رفتار افراد در مدرسه می باشد، خاصیت تمایز بخشی دارد، و بر رفتار اعضای سازمان تأثیر می گذارد و همچنین از رفتار اعضاء تأثیر می پذیرد.

موضوع جوّ مدرسه و اثرات آن بر عملکرد کلی مدارس در دهه های اخیر توجه پژوهشگران را تا حدود زیادی به خود جلب کرده است. بدون شک شناخته ترین مفهوم بررسی جوّ سازمانی مدارس مطالعات هالپین و کرافت¹ (1963-1962) در مورد مدارس ابتدایی می باشد که آنها برای توصیف جوّ سازمانی مدارس پرسشنامه توصیف جوّ سازمانی مدارس (OCDQ)² را تهیه کردند که دارای 64 سوال بود که هشت بعد رفتار معلمان و مدیر را مورد سنجش قرار می دهد. چهار بعد رفتار معلمان عبارت بودند از روحیه گروهی، مزاحمت، بی علاقهگی و فقدان تعهد شغلی و صمیمیت، و چهار بعد رفتار مدیر که عبارت بودند از ملاحظه و یا مراعات، فاصله گیری، نفوذ و تأکید بر تولید را مورد بررسی قرار دادند (علاقه بند، 1377). بعدها محققان دیگر در زمینه جوّ سازمانی تحقیقاتی را انجام دادند و هر کدام ابعادی را برای جوّ سازمانی در نظر گرفتند به طوریکه لیتوین و استرینجر³ ابعاد نه گانه ساخت، مسئولیت، پاداش، قبول خطر، صمیمیت، حمایت، ضوابط، برخورد و هویت را برای سنجش جوّ سازمانی ارائه دادند (دسلر، ترجمه: داود مدنی، 1373).

1. Halphin and Croft

2. Organizational Climate Descriptive Questionnaire

3. Litwin and Stringer

باتلر و راکو¹ نظم، رهبری، محیط، اشتغال، انتظارات، مشارکت و هماهنگی را به عنوان ابعاد جو معرفی نمودند (خلخالی، 1379). کاپلمن² پنج بعد تأکید بر هدف، تأکید بر وسیله، پاداش دهی، حمایت کاری و حمایت اجتماعی - روانی را عناصر مشترک جو دانستند (منوریان، 1377). دانی و همکارانش³ روابط گرم، تصمیم گیری، خطر پذیری، شفاف بودن ارتباطات، پاداش و ساختار را به عنوان ابعاد جو معرفی نمودند. لایل ساسمن و سم دیپ⁴ مؤلفه های وضوح و توافق هدف، رضایت از پاداش، اثربخشی ارتباطات، وضوح توافق نقش، رضایت و توافق بر روی رویه ها را به عنوان ابعاد جو دانستند (مقیمی، 1373). لیکرت⁵ رهبری، انگیزش، ارتباطات، نفوذ، تصمیم گیری، هدفگذاری و نظارت را به عنوان ابعاد جو در نظر گرفتند (علیخانی، 1372). سرجیوانی⁶ هشت بعد تطابق، مسئولیت، استانداردها، پاداش ها، وضوح سازمان، صمیمیت، حمایت و رهبری را برای سنجش جو سازمانی مورد توجه قرار دادند (گودرزی، 1380).

تاجی یوری⁷ محیط فیزیکی، محیط انسانی - اجتماعی، سیستم آشکار اجتماعی و فرهنگ را به عنوان ابعاد جو در نظر گرفتند و هاجتیس⁸ ابعاد جو را در دو دسته عوامل آشکار (مرئی) (مرئی) شامل ساختار سلسله مراتب، منابع مالی، اهداف سازمان، مهارتها، و... عوامل غیر آشکار (نامرئی) شامل نگرشها، احساسات، هنجارها، ارزشها، تعامل اجتماعی و شخصی با همگنان و... دانسته اند (فرهادی، 1375) و هوی و سبو شش بعد رفتار حمایتی، دستوری، ممانعتی مدیر و رفتار درگیرانه، صمیمی و فارغ از تعهد معلم را برای سنجش جو مدارس راهنمایی در نظر گرفتند.

با اذعان به این مهم که ایجاد جو مطلوب در مدارس خود دارای ارزش است و برای هر مدرسه یک دارایی محسوب می شود، با داشتن نگاه سیستمی این نکته حاصل می شود که

1. Butler and Rakow

2. Kopleman

3. Downey, et al

4. Lyle Sussman & Sam Deep

5. Lkert

6. Sergiovanni

7. Tagiuri

8. Hajtis

این متغیر می تواند از متغیرهای دیگر تأثیر بپذیرد و با دستکاری آن می توان متغیرهای دیگر را نیز تحت تأثیر قرار داد. که یکی از این متغیرها پیشرفت تحصیلی دانش آموزان است. پیشرفت تحصیلی دانش آموزان یکی از شاخصهای مهم در ارزشیابی مدارس می باشد و تمام کوششهای این سازمان جامه عمل پوشاندن به این امر تلقی می شود. به طور کلی جامعه و به طور ویژه نظام آموزش و پرورش نسبت به سرنوشت، تکامل، موفقیت و جایگاه دانش آموزان در جامعه نگران و علاقه مند است و انتظار پیشرفت و تعالی در ابعاد گوناگون شناختی، عاطفی و روانی - حرکتی را دارد (طهماسبی بروجنی، 1378).

بلاچ، کاست لمن و ملان¹ (1995) در طی پژوهشی در آمریکا با 27 مدرسه به این نتیجه رسیدند که بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

هیرس² (2000) و ارپلدینگ³ (1995) به این نتیجه دست یافتند که جو سازمانی بالا باعث پیشرفت تحصیلی بالا می گردد (بلاچ و ویلیامز⁴، 2002). تیم تحقیقاتی ایالت نیوجرسی (1998) در تحقیقاتی 6 بعد رفتار حمایتی، دستوری و ممانعتی مدیر و رفتار حرفه ای، صمیمی و فارغ از تعهد معلم را برای سنجش جوّ مورد نظر گرفته بودند به این نتیجه رسیدند که بین جوّ سازمانی باز و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. همچنین آنها به این نتیجه رسیدند که بین جوّ سازمانی باز و سلامت سازمانی رابطه مثبت معنی داری وجود دارد (هوی و سبو، 1998).

بروک اور⁵ (1977) در نیویورک به این نتیجه رسیدند که بین جوّ سازمانی و موفقیت دانش آموزان رابطه وجود دارد. مونیکا بروان⁶ (2002) در تز دکتری خود به این نتیجه رسیده بود که بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی رابطه مثبت و معنی دار وجود دارد. پاردرز⁷ (1991) به این نتیجه رسید که بهترین عامل پیش گویی پیشرفت تحصیلی دانش آموزان اظهار نظر معلمان در مورد جوّ سازمانی مدرسه است.

1. Bulach, Castleman & Malone

2. Hirase

3. Erpelding

4. Bulach, & Williams

5. Brookover

6. Monica, Brown

7. Paredes

مانتویا و بروان¹ (1990) به این نتیجه رسیدند که بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی رابطه وجود دارد ولی این رابطه یک رابطه خطی نیست. همچنین گودارد، سویتلند و هوی² (2000) در تحقیق خود تحت عنوان «رابطه تأکید علمی و پیشرفت تحصیلی» به این نتیجه رسیدند که تأکید علمی حدود نیمی از واریانس تغییر در پیشرفت تحصیلی را توضیح می دهد. همایونفر (1366) به این نتیجه رسید که میان گروههایی که جوّ سازمانی و امکانات آموزشی بالایی برخوردارند نسبت به گروههایی که از جوّ سازمانی و امکانات پایین تری برخوردارند از نظر پیشرفت و یادگیری تفاوت های معنی داری وجود دارد. حیدر زادگان (1375) به این نتیجه دست یافت که بین جوّ سازمانی و عملکرد دبیران دبیرستانهای شهر زاهدان رابطه معنی داری وجود دارد.

در ایران علیرغم پژوهشهای زیاد که در رابطه با جوّهای حاکم مدارس انجام شده است، به بررسی رابطه بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی کمتر بها داده شده است. بدین گونه محقق خود را ملزم به انجام چنین تحقیقی دانسته که در پرتو آن مؤلفه های جوّ مورد بررسی قرار گرفته و ارتباط یا عدم ارتباط هر کدام با پیشرفت تحصیلی مشخص شده و بر اساس آن به بهبود و تقویت ابعادی که با پیشرفت تحصیلی ارتباط دارند پرداخته و به تحقق اهداف تربیتی کمک نمود.

با توجه به تعدد ابعاد مطرح شده جوّ از نظر صاحب نظران در تحقیقات گوناگون، موقعیت سازمانی مدارس کشور و همپوشانی بعضی از متغیرهای سازنده ی جوّ، دراین تحقیق مؤلفه های "ارتباط"، "تأکید علمی"، "توجه به پاداش"، "روحیه معلمان"، و "رهبری" به عنوان ابعاد جوّ منظور گردید. چرا که این ابعاد در تحقیقات مربوط به جوّ سازمانی و سلامت سازمانی متداولاً مد نظر محققان بوده است.

ابعاد یادشده رامی توان به شرح زیر تعریف کرد:

ارتباط³ به رابطه مدیر مدرسه با معلمان، معلمان با همدیگر و همچنین معلمان با دانش آموزان را توصیف می کند.

¹ Montoya & Brown

² Sweetland, Scott. R & Hoy, Wayne .K

³ . Communication

تأکید علمی^۱ جوّ علمی مدرسه و همت مسئولان در این باره را شامل می شود. توجه به پاداش^۲ اشاره به نحوه تخصیص پاداش از طرف مسئولان به معلمان و دانش آموزان دارد.

روحیه معلمان^۳ حالات روحی معلمان از قبیل شور و اشتیاق، احساس رضایت و خشنودی رادر برمی گیرد.

ونهایتاً رهبری^۴ به هدایت، راهنمایی، نظارت و کنترل بر فعالیتهای مدرسه توسط مدیر اشاره دارد. باتوجه به ملاحظات فوق سئوالهای پژوهش حاضرین است که اولاً وضعیت جوّ سازمانی دبیرستانهای شهر سمیرم از دیدگاه دبیران چگونه است؟ ثانیاً آیا بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی رابطه معناداری وجود دارد؟ بر مبنای سئوالات یادشده فرضیه های پژوهش به شرح زیر است:

فرضیه های پژوهش:

1. بین جوّ سازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه وجود دارد.
2. بین ارتباطات و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم رابطه وجود دارد.
3. بین تأکید علمی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم رابطه وجود دارد.
4. بین توجه به پاداش و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم رابطه وجود دارد.
5. بین روحیه معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم رابطه وجود دارد.
6. بین رهبری و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم رابطه وجود دارد.

1. Academic emphasis

2. Considering the reward

3. Teacher's moral

4. Leadership

روش

تحقیق حاضر از نوع همبستگی است که به شیوه ی توصیفی انجام شده است.

آزمودنی ها: جامعه آماری تحقیق کلیه دبیرستانهای شهر سمیرم که در سال تحصیلی 82-83 فعالیت آموزشی داشتند را شامل می شود. تعداد دبیرستانها 22 باب بود و کلیه دبیران دبیرستانها که تعدادشان 216 نفر بود به پرسشنامه توصیف جوسازمانی پاسخ دادند

ابزار: برای جمع آوری داده ها در زمینه جوّ سازمانی از پرسشنامه محقق ساخته توصیف جوّ استفاده شد که دارای 28 گویه بود. سئوالات پرسشنامه براساس ابعاد پنج گانه ارتباطات، تأکید علمی، توجه به پاداش، روحیه معلمان و رهبری ساخته شده بود. برای تعیین روایی، پرسشنامه در اختیار پنج نفر از اساتید بخش علوم تربیتی دانشگاه شهید باهنر کرمان قرار گرفت که روایی برابر با 92/22. بود و برای تعیین پایایی از روش باز آزمایی (آزمون مجدد) استفاده شد که پایایی پرسشنامه برابر با 94/80. بود. برای بدست آوردن نمره جوّ مدرسه توصیف های را که دبیران هر مدرسه انجام داده بودند نمره گذاری و در نهایت از مجموع ادراکات معلمان هر مدرسه نمره جوّ آن مدرسه بدست آمد. برای اندازه گیری سازه پیشرفت تحصیلی نیز معدل نیم سال اول کل دانش آموزان در سال تحصیلی 83-82 ملاک قرار گرفت. که با مراجعه به دفاتر امتحانی و مدارک مستند قابل محاسبه بود.

در نهایت برای هر مدرسه دو نمره حاصل شد. یکی نمره جوسازمانی و دیگری معدل پیشرفت تحصیلی بود. نمره های هر دو متغیر رتبه یندی گردید و از بالاترین به پایین ترین نمره نوشته شد.

شیوه تجزیه و تحلیل داده ها: با توجه به اینکه در این تحقیق هر دو مقیاس رتبه ای بودند برای آزمودن فرضیه های تحقیق از دو آزمون ضریب همبستگی اسپیرمن که مناسب این مقیاس هستند استفاده شد.

یافته ها

در جدول 1 یافته های توصیفی نظیر میانگین، انحراف معیار، حداقل و حداکثر نمره و تعداد آزمودنیها ارائه شده اند.

جدول (1): میانگین و انحراف معیار متغیرهای تحقیق همراه با حداقل و حداکثر نمره به دست آمده و تعداد آزمودنیها

متغیر	میانگین	انحراف معیار	تعداد آزمودنیها
ارتباطات	4/1	0/681	216
تاکید علمی	4/08	0/84	216
پاداش	3/76	1/002	216
روحیه	3/87	0/952	216
رهبری	4/05	0/898	216
جوسازمانی	4/08	0/8	216
پیشرفت تحصیلی	13/96	1/52	216

آنگونه که جدول یک نشان می دهد بالاترین میانگین به بعد تاکید علمی (4/08) و کمترین میانگین به بعد رضایت از پاداش (3/76) اختصاص دارد. فرضیه های یک تا شش پژوهش مربوط به رابطه ابعاد جوسازمانی با پیشرفت تحصیلی هستند که تک تک آنها با عملکرد تحصیلی رابطه مثبت دارند. در جدول 2 همبستگی متغیرهای پیشیند با پیشرفت تحصیلی آورده شده اند.

جدول 2: ضرایب همبستگی ساده بین متغیرهای پیشیند (ابعاد جوسازمانی) و پیشرفت تحصیلی

ابعاد جوسازمانی	N	r	P
ارتباطات	216	0/302	0/000
تاکید علمی	216	0/362	0/000
رضایت از پاداش	216	0/443	0/000
روحیه ی معلمان	216	0/328	0/000
رهبری	216	0/294	0/002
جوسازمانی (به طور کلی)	216	0/360	0/000

جدول 2 نشان می دهد که بین تمام ابعاد جوسازمانی (متغیرهای پیشیند) و پیشرفت تحصیلی در سطح $P < 0/0001$ رابطه مثبت معنی داری وجود دارد. بیشترین و کمترین مقدار همبستگی با متغیر ملاک رابه ترتیب رضایت از پاداش ($r=0/443$) و تاکید علمی ($r=0/362$) داشته اند. بنابراین فرضیه های یک تا شش پژوهش تایید می گردند.

بحث و نتیجه گیری

در این قسمت با عنایت به مساله تحقیق تلاش نموده ایم تا نتایج به دست آمده را مورد بحث و بررسی قرار دهیم و به تبیین یافته های پژوهش پردازیم. پژوهش حاضر تلاشی برای بررسی رابطه ی جوسازمانی و مولفه های آن بایشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستان های شهرستان سمیرم است.

نتایج تحلیل همبستگی نشان می دهد که بین جوسازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سطح $P < 0/001$ رابطه مثبت و معنی داری وجود دارد.

نتایج به دست آمده از آزمون این فرضیه بانظریه ها و نیز یافته های پژوهشی بلاچ ملان و کاست لمن^۱ (1994)، مونیکا براون^۲ (2002)، تیم تحقیقاتی ایالت نیوجرسی (1998)، پاردز (1991)، هیرس^۳ (2000)، ارپلدینگ^۴ (1995)، ماتویا و براون (1990)، حیدر زادگان (1375) و همایونفر (1366) مشابه و هماهنگ هستند. بدین معنا که هرچه جوسازمانی بازتر باشد پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بیشتر است. در تبیین این یافته می توان گفت که جوسازمانی در مناسبات بین دانش آموز-دانش آموز، معلم - معلم - دانش آموز و معلم - معلم نقش تعیین کننده دارد.

و این موجبات تعامل هرچه بیشترین فعالان آموزشی مدرسه را فراهم می کند. و این مساله خود زمینه ساز پیشرفت تحصیلی دانش آموزان خواهد شد.

رابطه ی مولفه ی "ارتباطات" بایشرفت تحصیلی دانش آموزان در سطح $P < 0/001$ مثبت و معنی دار است به صورتی که ارتباطات باز، صمیمی و همراه با احترام متقابل بین شاگردان و معلمان، با پیشرفت تحصیلی بالای دانش آموزان رابطه دارد. از دیگر نتایج تحقیق وجود رابطه مثبت و معنی دار بین توجه به پاداش و پیشرفت تحصیلی می باشد، که این نتیجه با مدل معروف پورتر و لاولر^۴ که نظریات دانشمندی چون هرزبرگ^۵، مزلو^۶، مک لند^۷، و ورم^۸

1. Bulach, Castleman & Malone

2. Monica, Brown

3. Hirase

4. Porter and Lowler

5. Herzberg

6. Maslow

7. Mc Clelland

8. Vroom

درباره انگیزش را با هم ترکیب کرده و مدل جدیدی طرح نمود که در آن رابطه عملکرد و پاداش کاملاً مشهود بود (سعادت، 1380)، همخوانی دارد.

از دیگر نتایج تحقیق وجود رابطه مثبت معنی دار بین تأکید علمی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان می باشد که این نتیجه با نتیجه تحقیق گودارد، سیوتلند و هوی (2000) که دریافت شده بودند تأکید علمی حدود نیمی از واریانس تغییر در پیشرفت تحصیلی را توجیه می کند همسو می باشد. در تبیین این یافته می توان گفت که تأکید علمی در واقع به تأکید مدرسه برای یادگیری بیشتر دانش آموزان اشاره می کند. در این حالت اهداف علمی سطح بالا و قابل حصول برای دانش آموزان وضع می شود، محیط یادگیری منظم و جدی است، معلمان به توانایی دانش آموزان برای موفقیت در یادگیری اعتقاد دارند و دانش آموزان نیز سخت کار کرده و در مسیر پیشرفت قرار می گیرند.

از دیگر نتایج تحقیق وجود رابطه مثبت بین روحیه معلمان و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان بود. این نتیجه با نتیجه ی تحقیق الن برگ (1972) مبتنی بر افزایش پیشرفت تحصیلی در مدارس بارروحیه ی بالا، همخوانی دارد. (عبدلی، 1381). در تبیین این یافته می توان گفت که وجود روحیه بالا به معنی داشتن ادراکات و انتظارات مشترک بین فعالان مدرسه است که این نیز به نوبه خود در مناسبات بین معلمان و دانش آموزان نقش تعیین کننده دارد. هسته مرکزی و اصلی جوّ سازمانی ادراکی است که دانش آموزان از زندگی در مدرسه عایدشان می شود. وقتی که دانش آموز مشاهده می کند همدمی و تفاهم بین اولیاء مدرسه حاکم است، انتظارات روشن است و همگی بر موفقیت همه جانبه دانش آموزان تأکید دارند تلاش هایشان معنی دار تر شده و شدت بیشتری پیدا می کند.

از نتایج دیگر تحقیق وجود رابطه بین رهبری و پیشرفت تحصیلی بود. بطوریکه هر چه تصمیمات به صورت مشارکتی گرفته شود و هر چه به تخصص حرفه ای معلمان بیشتر توجه شود شاهد پیشرفت تحصیلی بالایی خواهیم بود.

با توجه به یافته های تحقیق باید ایجاد جوّ سازمانی مطلوب را عنوان یکی از اهداف اصلی مدارس مورد توجه قرار داد. زیرا که داشتن جوّ سازمانی مطلوب خود برای هر مدرسه یک

¹ . Ellen, Berge

دارایی محسوب می شود. علاوه بر آن با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان رابطه مثبت و معنی داری دارد.

جو سازمانی مطلوب در مدارس ایجاد نمی گردد مگر با اتخاذ تصمیماتی که به روابط صمیمی، دوستانه و توأم با احترام متقابل منجر شود. پاداش ها عادلانه و بر اساس انتظار باشد و رضایت معلمان و دانش آموزان را در پی داشته باشد، جهت گیری علمی مورد توجه و همت مسئولان قرار گیرد، و به نظریات و عقاید، انتقادات و انتظارات معلمان و شاگردان در تصمیم گیری های مدرسه ارزش قائل شد.

منابع

- حیدر زادگان، علیرضا (1375)، *بررسی تأثیر جو سازمانی مدارس بر عملکرد دبیران دبیرستانهای پسرانه شهر زاهدان*، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه شیراز.
- جمشیدیان، مهدی، خوش اخلاق، رحمان و قیاسیان، رحمان (1375-1376)، *کاربرد مدل شش وجهی در ارزیابی جو سازمانی*، مجله دانش مدیریت، شماره 36-35، صص 55-50.
- جهانداری، رمضان (1379)، *بررسی و مقایسه جو سازمانی دانشگاه شهید باهنر کرمان با جو مطلوب از دیدگاه کارمندان این دانشگاه*، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- خلخال، علی (1379)، *ارائه چارچوب نظری برای تشخیص جو مدرسه*، فصلنامه تعلیم و تربیت، شماره 62.
- دسلر، گری (1373)، *مبانی مدیریت*، ترجمه داود مدنی، تهران: انتشارات قومس.
- سعادت، اسفندیار (1380)، *مدیریت منابع انسانی*، تهران، سمت.
- طهماسبی بروجنی، رضا (1378)، *بررسی میزان رضایت شغلی دبیران مدارس متوسطه شهر اصفهان و ارتباط آن با پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در سال تحصیلی 78-1377*، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه اصفهان.
- عبدلی، عباس (1381)، *روحیه ی معلم و تأثیر آن بر فرایند تدریس و یادگیری*، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، شماره 23، صص 45-40.
- علاقه بند، علی (1377)، *جو سازمانی مدرسه*، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، شماره 20، صص 4-14.
- علاقه بند، علی (1378)، *سلامت سازمانی مدرسه*، فصلنامه مدیریت در آموزش و پرورش، شماره 21، صص 33-11.
- علیخانی، محمد حسین (1373)، *بررسی جو سازمانی دانشکده افسری سپاه*، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه اصفهان.

155..... بررسی رابطه جو سازمانی و پیشرفت تحصیلی دانش آموزان در دبیرستانهای شهر سمیرم.....

- علیمرادى رابرى، حاتم(1379)، *بررسی سلامت سازمانی و عوامل مرتبط با آن در مدارس متوسطه شهر بافت*، پایان نامه کارشناسی ارشد، چاپ نشده، دانشگاه شهید باهنر کرمان.
- فرهادی، سعید(1375)، *مطالعه و بررسی جو سازمانی مدارس راهنمایی نوشهر بر اساس مدل هالیپین و کرافت*، پایان نامه کارشناسی ارشد، چاپ نشده، دانشگاه اصفهان.
- مقیمی، سید محمد(1373)، *سازمان و مدیریت رویکردی پژوهشی*، تهران:انتشارات ترمه.
- منوریان، عباس(1377)، *جو سازمانی و تأثیر آن بر میزان موفقیت یا عدم موفقیت اصلاح اداری*، دانش و مدیریت، شماره 43، صص 53-87.
- میرکمالی، سید محمد(1385)، *روابط انسانی در آموزشگاهها*، تهران، بسطرون.
- گودرزی، اکرم(1380)، *بررسی رابطه ویژگیهای شخصیتی مدیران و جو سازمانی مدارس متوسطه شهر اصفهان*، پایان نامه کارشناسی ارشد، چاپ نشده، دانشگاه اصفهان.
- همایونفر، مریم(1366)، *بررسی تأثیر جو و امکانات آموزشی بر پیشرفت تحصیلی دانش آموزان*، پایان نامه کارشناسی ارشد چاپ نشده، دانشگاه شیراز.
- Browne. M. (2002). *A study of the relationship between organizational climate and school performance in New Jersey*. Urban elementary school, doctoral dissertation, New jersey university.
- Bulach. C & Malone. B. (1994). *The relationship of school climate and implementation of school reform*. Journal school research and information, Vol. 12, PP. 3-9.
- Bulach. C., Malone.B & Castleman. C.(1995). *A investigation of variables related to student achievement*. Mid- western educational researcher, PP. 23-29.
- Bulach. C & Williams. R.(2002).*The impact of setting and size on school's culture and climate*. Presentation at the Eastern Educational Research Association at Sarasota, FL, on March 1, 2002.
- Goodard. R. D., Sweetland. S. R & Hoy, W. K. (2000). *Academic emphasis of urban elementary school and achievement in reading and mathematics: A multilevel analysis*. Educational administration, Vol. 36, PP. 683-702.
- Hoy.W. K & Forsythe.P. B. (1986).*Effective supervison, Theory in to practice*, New York, MC Grow-Hill.
- Hoy. W. K & Sabo, Dennis. J. (1998). *Quality middle school: Open and Healthy*. New Jersey, Thousand Oskas.
- Montoya. A. L & Brown. N. L. (1990). *Perception of school climate and achievement in middle and elementary school*. Eric document reproduction service, No. Ed, 324111.
- Parades. V. (1991). *School climate and student achievement*. Texas Office of research and evaluation. Eric document reproduction service, No. Ed, 337870.

Sweetland. R & Hoy. W .K. (2000). *School climate and educational outcomes: Toward an organizational model of student achievement in middle school.* Educational Administration Quarterly, Vol. 36, No. 5, PP. 703-729.

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی
پرتال جامع علوم انسانی